

**Волинський національний університет
імені Лесі Українки**

Кафедра англійської філології

Навчальна програма курсу

“Гендерна лінгвістика”

Луцьк - 2011

УДК

ББК

Гендерна лінгвістика. Робоча навчальна програма курсу. – ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. – 16 с.

Розробник: к.ф.н., доцент Тарнавська О.М.

Рецензенти:

Схвалено вченою радою факультету романо-германської філології Волинського національного університету імені Лесі Українки. *Протокол*

№ від __.__.____ *2011 р.*

Затверджено методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки. *Протокол № від* __.__.____ *2011 р.*

ББК

© ВНУ, 2008

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ “ГЕНДЕРНА ЛІНГВІСТИКА”

Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
<p>Напрямок: <i>0305 – філологія</i></p> <p>Спеціальність: <i>6.030502 – мова і література (англійська)</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>бакалавр</i></p>	<p>Загальна кількість годин: <i>36</i></p> <p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>1</i></p> <p>Тип курсу: <i>вільного вибору ВНЗ</i></p> <p>Рік підготовки: <i>3</i></p> <p>Семестр: <i>6</i></p> <p>Лекції: <i>18</i></p> <p>Практичні заняття: -</p> <p>Індивідуальна робота: <i>10</i></p> <p>Самостійна робота: <i>8</i></p> <p>Модулів:</p> <p>Змістових модулів: <i>3</i></p> <p>Вид контролю: <i>залік</i></p>

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У рамках сучасної лінгвістики з її міждисциплінарним характером гендерна лінгвістика розвивається досить інтенсивно. Гендерний параметр вноситься до лінгвістичного опису, що розширює можливості антропоцентричних досліджень мови. Гендер у сучасному тлумаченні – соціокультурний конструкт, конвенціональний феномен, дискурсивний фактор.

Курс «Гендерна лінгвістика» є спеціалізованою факультативною дисципліною в системі підготовки спеціаліста з іноземної мови та літератури. У процесі викладання студенти 3 курсу набувають знань з гендерної проблематики у мовознавстві, формують навички та закріплюють вміння практичної діяльності і володіння термінологічним апаратом із даної дисципліни. Курс будується з урахуванням наукових досягнень як зарубіжної, так і вітчизняної лінгвістики.

Мета вивчення курсу:

1. Розуміння концептуальних основ гендерної лінгвістики.
2. Узагальнення вивченого матеріалу курсу.
3. Систематизація набутих знань із суміжних дисциплін в інтегрованому вигляді.
4. Засвоєння термінологічного апарату.
5. Проведення комплексного лінгвістичного аналізу тексту з урахуванням прийомів та понять гендерної лінгвістики.

3. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ

Курс “Гендерна лінгвістика” складається з одного залікового кредиту, який оцінюється заліком. Складовими залікового кредиту є змістові модулі, які відображають всі форми навчального навантаження студента: лекції, самостійну та індивідуальну роботу. Кількість годин, відведених на них, розподіляється таким чином:

№	Тема	Кількість лекцій	годин, відведених на	
			самостійну роботу	індивідуальну роботу
Змістовий модуль 1. Fundamentals of Gender Linguistics				
1.	Introduction. Description of the subject. Systematization of Gender Research.	2	-	1
2.	Sociolinguistic Gender Studies.	2	1	-
3.	Feministic Gender Studies.	2	1	1
Змістовий модуль 2. Main Language-Use-based Approaches in Gender Research				
4.	The “Female Deficit” Approach (R.Lakoff).	2	1	1
5.	The “Cultural Difference” Approach (D.Tannen).	2	1	1
6.	The “Dominance” Theory (N.Henley, Ch.Kramarae).	2	1	1
Змістовий модуль 3. Contemporary Study of Gender-based Language Differences				
7.	Social Aspect of Female/male Speech through Semantic Differences.	2	1	2
8.	Gender Aspect of Female/male Speech Behaviour.	2	1	2
9.	Cognitive Aspect of Gender Research.	2	1	1
	Всього	18	8	10

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Курс “Гендерна лінгвістика” складається з одного залікового кредиту, необхідного для засвоєння трьох змістових модулів. Кожен змістовий модуль має питому частку в підсумковій оцінці із залікового кредиту. У сумі вони відображають аудиторну та самостійну роботу студентів. Індивідуальна робота студента складає окремий модуль, який входить до залікового кредиту.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Fundamentals of Gender Linguistics

1. Introduction. Description of the subject.

- 1.1. Subject, object and tasks of Gender linguistics.
- 1.2. Defining gender. Gender vs sex. Gender identity.
- 1.3. Steps of the development of the concept.
- 1.4. Gender linguistics vs Linguistic genderology.
- 1.5. Suggested reading.

Література: 1, 5, 6, 7, 10, 13, 14.

2. Systematization of Gender Research.

- 2.1. Diagnostic Gender studies.
- 2.2. Anthropological Gender studies.
- 2.3. Experimental Gender research on the borderline with Psycholinguistics and Neurolinguistics.
- 2.4. “Theory of the Socio- Psychological Variation” (R.Wodak).

Література: 3, 5, 10, 14.

3. Sociolinguistic Gender Studies.

- 3.1. Aspects of Gender interests in Sociolinguistics.
- 3.2. Methods of Sociolinguistic analysis used for Gender research. W.Labov’s index system.
- 3.3. Interpretation of the Sociolinguistic Gender Pattern by P.Trudgill, L.Milroy.

3.4. The Prestige-based approach vs the Power-based approach (D.Cameron, P.Eckert)

Література: 5, 10, 13, 14.

4. Feministic Gender Studies.

4.1. History of Feminism. Types of Feminism.

4.2. Feministic linguistics and Feministic Policy.

4.3. Women's movement and Language Policy in the USA and Great Britain.

4.4. Women's movement and Feministic linguistics in Ukraine.

Література: 2, 5, 6, 10, 12, 13, 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Main Language-Use-based Approaches in Gender Research

5. The “Female Deficit” Approach (R.Lakoff).

5.1. Defining “women's speech” by O.Jespersen.

5.2. R.Lakoff's “Language and Women's Place” (1973).

5.3. Main women's speech features, per Lakoff.

5.4. Further consideration of the “Female Deficit” theory.

Література: 5, 7, 8, 10, 13, 14.

6. The “Cultural Difference” Approach (D.Tannen).

6.1. D.Tannen's “That's Not What I Meant!”(1987) and “You Just Don't Understand”(1990).

6.2. Conversational differences learnt in childhood: cooperative vs competitive pattern.

6.3. The “Cultural Difference” Theory – downplay of the power relations.

Література: 2, 9, 11, 12, 13, 14.

7. The “Dominance” Theory (N.Henley, Ch.Kramarae).

7.1. “Cultural difference” vs “Cultural dominance”.

7.2. Main features of “male conversational style” (N.Henley, Ch.Kramarae).

7.3. Main features of the “female-like” conversational behaviour.

Література: 3, 5, 6, 10, 13, 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Contemporary Study of Gender-based Language Differences

8. Social Aspect of Female/male Speech through Semantic Differences.

8.1. Generic “he” and “man”. Titles and Profession Names.

8.2. Family Names and Address Forms. Labeling.

8.3. Gender aspect of Phraseology.

8.4. De-gender and re-gender tendencies.

Література: 1, 2, 4, 5, 6, 8, 14.

9. Gender Aspect of Female/male Speech Behaviour.

9.1. Social interaction as independent object of Gender research.

9.2. Grice’s Maxims of Speech: gender aspect.

9.3 Strategies and tactics of Speech: gender aspect.

9.4 Gender Conflict vs conflict of “styles of communication”.

Література: 1, 2, 5, 6, 11, 12.

10. Cognitive Aspect of Gender Research.

10.1. Stereotype vs Gender Stereotype.

10.2. Gender Stereotype Formation. Its characteristics.

10.3. Gender Stereotypes in Mass Media.

Література: 1, 3, 5, 6.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для виконання самостійної роботи студенту пропонуються наступні завдання у межах відповідних змістових модулів:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Fundamentals of Gender Linguistics

1. Introduction. Description of the subject.

1. Steps of the development of the concept “gender”.

Література: 1, 5, 6, 7, 10, 13, 14.

2. Systematization of Gender Research.

1. Experimental Gender research on the borderline with Psycholinguistics and Neurolinguistics.

Література: 3, 5, 10, 14.

3. Sociolinguistic Gender Studies.

1. Aspects of Gender interests in Sociolinguistics.

Література: 5, 10, 13, 14.

4. Feministic Gender Studies.

1. History of Feminism.
2. Types of feminism.
3. Feminism in Ukraine.

Література: 2, 5, 6, 10, 12, 13, 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Main Language-Use-based Approaches in Gender Research

5. The “Female Deficit” Approach (R.Lakoff).

1. Further consideration of the “Female Deficit” theory.

Література: 5, 7, 8, 10, 13, 14.

6. The “Cultural Difference” Approach (D.Tannen).

1. D.Tannen’s “That’s Not What I Meant!”(1987) and “You Just Don’t Understand”(1990).

Література: 2, 9, 11, 12, 13, 14.

7. The “Dominance” Theory (N.Henley, Ch.Kramarae).

1. Main features of the male conversational style.
2. Main features of the female conversational style

Література: 3, 5, 6, 10, 13, 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Contemporary Study of Gender-based Language Differences

8. Social Aspect of Female/male Speech through Semantic Differences

1. Gender aspect of Phraseology.

Література: 1, 2, 4, 5, 6, 8, 14.

9. Gender Aspect of Female/male Speech Behaviour.

1. Female strategies and tactics in different types of discourse:
  - a) family discourse,
  - b) school discourse,
  - c) political discourse.
2. Male strategies and tactics in different types of discourse:
  - a) family discourse,
  - b) school discourse,
  - c) political discourse.

Література: 1, 2, 5, 6, 11, 12.

10. Cognitive Aspect of Gender Research

1. Gender Stereotypes in Mass Media.

Література: 1, 3, 5, 6.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання мають питому частку в підсумковій оцінці із залікового кредиту й відображають індивідуальну роботу студента. Індивідуальні завдання виконуються студентом на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час прослуховування навчального курсу.

Враховуючи специфіку навчального курсу “Гендерна лінгвістика”, індивідуальним завданням для студента є написання інформативного реферату лінгвістичного спрямування.

Індивідуальні завдання виконуються студентом у позааудиторний час і перевіряються провідним викладачем за розкладом консультативних та індивідуальних занять викладачів кафедри практики англійської мови.

Основне **завдання** цього виду діяльності – навчити студентів критично користуватися науковою літературою, виокремлювати головні аспекти, глибоко осмислювати певні питання, мотивувати правильність або помилковість окремих теоретичних положень, робити теоретичні узагальнення, чітко, логічно, послідовно викладати весь матеріал.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання такі:

- 1) Студент повинен самостійно вибрати тему реферату.
- 2) Студент повинен до закінчення лекційного курсу (у встановлений провідним викладачем строк) здати готовий реферат. Реферат друкують за допомогою комп'ютера на білому папері формату А4 шрифтом 14 Times New Roman через 1,5 міжрядковий інтервал. Обсяг машинописного тексту повинен становити 10-12 сторінок. Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – не менше 20 мм, правий – не менше 10 мм, верхній – не менше 20 мм, нижній – не менше 20 мм.

7. ОЦІНЮВАННЯ

Під час вивчення курсу “Гендерна лінгвістика” студент виконує такі види роботи: відвідування лекційних занять, виконання завдань модульного контролю, завдань для самостійного опрацювання, індивідуальних завдань, написання підсумкового тесту.

Усі види навчальної діяльності студента оцінюються певною кількістю балів. Сумарна кількість балів, яку студент отримує під час відвідування лекцій, написання завдань модульного контролю та виконання індивідуальних завдань складає 100 балів, які є підсумковою оцінкою за заліковий кредит.

ТАБЛИЦЯ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
			Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання
82-89	Добре		B	вище середнього рівня
75-81			C	загалом хороша робота
67-74			D	непогано
60-66	Задовільно		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
0-59		Незадовільно	незараховано	FX

Поточне оцінювання та модульний контроль здійснюється викладачем протягом семестру на лекційних та індивідуальних заняттях в межах відповідного змістового модуля.

Система нарахування балів

Поточне оцінювання та самостійна робота студентів охоплені трьома змістовими модулями. Індивідуальна робота складає окремий модуль.

1. *За присутність на лекційному занятті* студенти отримують по 1 балу за кожне заняття та по 1 балу за відповіді на запитання.

2. *За виконання завдань модульного контролю* студенти отримують максимум 14 бали за кожен змістовий модуль.

3. *За виконання індивідуальних завдань* студенти отримують 1 – 24 балів.

Максимальна кількість балів, яку студент може одержати за роботу протягом семестру: $17+17+14+14+14+24 = 100$ балів. Студент, який після виконання програми курсу “Гендерна лінгвістика” набрав кількість балів достатню для отримання заліку (40 – 100) і не бажає покращити свою оцінку, може отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни за результатами поточного контролю. Студент, який після виконання програми курсу “Основи наукових досліджень” набрав кількість балів недостатню для отримання заліку (1 – 39), або який бажає покращити свою оцінку, може отримати додаткову кількість балів за написання підсумкового тесту.

Шкала оцінювання

Поточний контроль та самостійна робота			Модуль 4 (індивідуальні завдання)	Поточний бал	Сума
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	10	40	100
10	10	10			
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	Модуль 4	Підсумковий бал	
15	15	15	15	60	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний модульний контроль здійснюється викладачем за результатами засвоєння теоретичного та практичного матеріалу після завершення вивчення студентом певного змістового модуля дисципліни. За виконання завдань модульного контролю студенти отримують 14 балів за кожен змістовий модуль.

1) У процесі опрацювання матеріалу змістового модуля I – **Fundamentals of Gender Linguistics** – студенти готують доповідь на одну із запропонованих тем:

1. *Introduction. Description of the subject.*
2. *Systematization of Gender Research (diagnostic Gender studies, anthropological Gender studies, experimental Gender research on the borderline with Psycholinguistics and Neurolinguistics)*
3. *Sociolinguistic Gender Studies.*
4. *Feministic Gender Studies.*
5. *History of Feminism.*
6. *Types of feminism.*
7. *Feminism in Ukraine.*

2) У процесі опрацювання матеріалу змістового модуля 2 – **Main Language-Use-based Approaches in Gender Research** – студенти готують доповідь на одну із запропонованих тем:

8. *The “Female Deficit” Approach (R.Lakoff).*
9. *The “Cultural Difference” Approach (D.Tannen).*
10. *The “Dominance” Theory (N.Henley, Ch.Kramarae).*

3) У процесі опрацювання матеріалу змістового модуля 3 – **Contemporary Study of Gender-based Language Differences** – студенти готують доповідь на одну із запропонованих тем:

11. *Social Aspect of Female/male Speech through Semantic Differences*

12. *Gender aspect of Phraseology.*
13. *De-gender and re-gender tendencies.*
14. *Gender Aspect of Female/male Speech Behaviour.*
15. *Female/male strategies and tactics in different types of discourse:*
  - d) *family discourse,*
  - e) *school discourse,*
  - f) *political discourse.*
16. *Gender Conflict vs conflict of “styles of communication”.*
17. *Cognitive Aspect of Gender Research.*
18. *Stereotype vs Gender Stereotype.*
19. *Gender Stereotype Formation. Its characteristics.*
20. *Gender Stereotypes in Mass Media.*

Максимальна кількість балів, яку студент отримує за доповідь – 14 бали.

Оцінка **“відмінно”** відповідає 12-14 балам за точний та стислий виклад змісту опрацьованих теоретичних джерел, де поряд із загальним викладом змісту доповіді зазначається актуальність проблеми, логіка її розкриття, новизна, практична значущість результатів.

Оцінка **“добре”** відповідає 9-11 балам за точний виклад змісту опрацьованих теоретичних джерел, який містить незначні помилки.

Оцінка **“задовільно”** відповідає 6-8 балам за виклад змісту опрацьованих теоретичних джерел, де поряд із загальним викладом змісту доповіді не зазначається актуальність проблеми, логіка її розкриття, новизна, практична значущість результатів.

Оцінка **“незадовільно”** відповідає 0-5 балам і ставиться студенту, який у визначений викладачем термін не здав виконане завдання поточного модульного контролю.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Максимальна кількість балів, яку студент отримує за виконання індивідуального завдання (інформативного реферату) – 24 балів.

Оцінка **“відмінно”** відповідає 22-24 балам за точний та стислий виклад змісту опрацьованих теоретичних джерел, де поряд із загальним викладом змісту доповіді зазначається актуальність проблеми, логіка її розкриття, новизна, практична значущість результатів.

Оцінка **“добре”** відповідає 19-21 балам за точний виклад змісту опрацьованих теоретичних джерел, який містить незначні помилки.

Оцінка **“задовільно”** відповідає 16-18 балам за виклад змісту опрацьованих теоретичних джерел, де поряд із загальним викладом змісту доповіді не зазначається актуальність проблеми, логіка її розкриття, новизна, практична значущість результатів.

Оцінка **“незадовільно”** відповідає 0-15 балам і ставиться студенту, який у визначений викладачем термін не здав виконане завдання поточного модульного контролю.

ПІДСУМКОВИЙ ТЕСТ

Підсумковий тест охоплює зміст навчального курсу в цілому і включає 17 завдань, які відображають тематику змістових модулів.

При підсумковому оцінюванні бали, отримані під час поточного контролю (три змістові модулі та індивідуальне завдання) та бали, отримані за підсумковий тест плюсуються.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Lakoff R. Language and Woman's Place, - New York: Harper and Row, 1975. – 83p.
2. Malz P.N., Borker R.A. A Cultural Approach to Male-Female Miscommunication Language and Social Identity. – Cambridge//London New York, 1982. – p.196-26.
3. Olikova M.O. Sociolinguistics. –K.: IZMN, 1997. –144 p.
4. Tannen D. You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation. – NY: Morrow, 1991 – 330p.
5. Tannen D. The Relativity of Linguistic Strategies: Rethinking Power and Solidarity in Gender and Dominance. – Oxford: OUP, 1993. – 370p.
6. Wodak R (ed.) Gender and Discourse. – London: Sage Publications, 1997. – 303p.

Автор:

к.ф.н., доцент кафедри англійської філології

Тарнавська О.М.

Завідувач кафедри _____

проф. *Булатецька Л.І.*